

Investering in goede kwaliteit fokstieren maken het bedrijf

Tekst en foto's Robert Morsink

Om een indruk te krijgen van het bedrijf van de familie de Bat ben ik de hele dag meegelopen met Laurens de Bat op de boerderij. We hebben niet alleen het vee bekeken op de boerderij maar zijn ook naar verschillende weilanden geweest in de natuurgebieden waar de Blonde d'Aquitanes lopen. Laurens is getrouwd met Jeannery en zij hebben twee dochters en een zoon. Veerle van 12 jaar en de tweeling Marillyn en zoon Benthe van 13 jaar.

Het bedrijf ligt in de provincie Zeeland aan de rand van het plaatsje Oostdijk. Een streek waar veel 'natuurgebieden' zijn en waar veel vee graast. De weilanden zijn behoorlijk schraal, dus kun je er geen grote koppel vee op houden. Uiteraard mogen de weilanden in het natuurgebied niet bemest worden. Het gehele bedrijf wordt gerund door vader Lau en zijn twee zonen Armin en Laurens de Bat.

Ontstaan bedrijf

In de jaren 70 ging Lau de Bat een maatschap aan met een goed bevriende kennis. Ze runden een klein melkveebedrijf (80 koeien en 200 zwartbonte stieren om te mesten). In 1995 hebben ze enkele Blonde d'Aquitainestieren gekocht om de koeien te dekken. Het vrouwelijk vee dat ze hadden bestond toen hoofdzakelijk uit koeien van verschillende rassen. De eerste stap was toen gezet, de stieren waren dan wel stamboekstieren, maar de veestapel nog lang niet. In 1999 groeide het bedrijf naar 100 Blondes en 90 kalveren. Ook werden er enkele 100% Blonde d'Aquitainekoeien aangekocht. In 2007 heeft de familie de Bat alles overgenomen en konden ze hun eigen gang gaan.

Met bedrijfsopzet wordt bij de familie de Bat verstaan het vee dus de Blonde d'Aquitaine. De omzet hiervan bedraagt 33%, de akkerbouw 33% en fruitteelt 33%. De akkerbouw wordt bedreven op 100ha, fruit op 20ha en voor het vee is er bijna 100ha. Grasland en 30ha mais. Armin de Bat is in hoofdzaak verantwoordelijk voor de akkerbouw. Het bestaat uit aardappels, tarwe, bieten, knolselderij, wortels en uien. Broer Laurens is verantwoordelijk voor fruit en de Blonde d'Aquitaine. Vader Lau doet hand- en spandiensten op het hele bedrijf, zowel voor akkerbouw, fruit en het vee. Zoon Benthe van Laurens helpt zowel bij het vee als bij de akkerbouw.

Blonde d'Aquitaine

De veestapel bestaat nu uit 180 koeien, 160 kalveren, 80 vaarzen en pinken en 120 stieren in de leeftijd van 0 tot 20 maanden voor het afmesten. De laatste jaren wordt bewust gekeken naar de bloedlijnen van de stieren die ingezet worden voor de dekking. Wat Laurens ook belangrijk vindt is op de eerste plaats het karakter van de stier. "Ik moet zowel in de stallen als in de weilanden gewoon in de wei naar het vee

kunnen gaan kijken, een stier met een minder karakter komt hier niet," zegt Laurens. Verder selecteert hij streng op het beenwerk, vooral in de natuurgebieden is dit belangrijk. De voorhand, bespiering en breedte van bekken en broek moeten goed zijn. De laatste jaren werden er meerdere stieren van het COT gekocht. Op dit moment worden er zeven stieren ingezet op de koppel koeien en vaarzen.

Enkele jaren geleden kocht Laurens de stier Messie AV89 v.Heuveland Hummer m.Esmee van fokker de familie Kip uit De Wijk. In 2016 werd hij kampioen op de NVM in Zwolle in de rubriek tot 1 jaar. In 2017 is de stier geselecteerd voor Nederlandse deelname aan Euroblond in het Franse Sedan. Het wordt nu het derde jaar dat Messie op het bedrijf van de familie de Bat zijn werk doet. Afgelopen jaren waren de pasgeboren kalveren aan de grote kant. Messie moet nu 15 koeien dekken.

De tweede stier die bij een koppel dieren loopt is BAC Oregon AV87, deze stier loopt in de wei bij de stal. Fokker van Oregon is Henk Visscher uit Dalfsen. Op advies van Henk is Laurens de Bat ook lid van het Blonde d'Aquitaine stamboek geworden. Henk had afgelopen jaar enkele koeien verkocht naar Zeeland en was benieuwd hoe zijn stier Oregon het deed en kwam zo in contact met de familie de Bat. De vader van Oregon is Horfe v.Ete en de moeder van Oregon is Garonne AV88, zij heeft voor ontwikkeling liefst 91 punten. De stier heeft afgelopen jaar voor het eerst gedekt op het bedrijf en de eerste kalveren zijn van vrij goede kwaliteit. Laurens is dan ook vrij content met de stier.

De derde stier is weer een stier van het COT en wel BAC Pedro AV88. Deze nog jonge stier is gefokt bij de familie Wiekema in Ruinen. De vader is Dizier du Moulin AV89 en voor de bespiering zelfs 91 punten. De vader van Dizier is Tilbury en zijn moeder Arielle du Moulin AV91 gefokt door Hans Spekenbrink. De moeder van BAC Pedro is Lora AV87. Laurens heeft van deze stier hoge verwachtingen. De stamboek van deze stier is super.

De vierde stier is wederom een stier van de COT en wel BAC Patois AV86. Deze jonge stier heeft vanaf afgelopen jaar oktober al gedekt. Ook hier heeft Laurens weer hoge verwachting van. De vader is de Franse stier Hilario v.Carabas. De moeder is Madame AV85. De stier is gefokt door Jan van Oorspronk uit Nijbroek.

De volgende stier die bij een koppel vaarzen loopt is Cigale's Loyal, ook een jonge stier die dit jaar voor het eerst moet dekken. De vader is Loyal v.Cadeau. De stier Cigale's Loyal is gefokt door Eugène van der Poel uit Ossendrecht en hij is tevens de vaste koopman op het bedrijf van de familie de Bat. Bij de koeien loopt Oxford van 't Spank AV86. Hij is een zoon van Lupicor, AV86. Lupicor is een Evianzoon uit de Aurora AV92 dochter Garfield, AV90. Zijn moeder is Juliët van 't Spank, als vaars ingeschreven met AV86. Juliët is een normaal ontwikkelde maar goed bespierde Gericaultdochter met goede moedereigenschappen. Gericault heeft zijn voortreffelijke carrière als fokstier in Nederland en België afgesloten met een levend gewicht van 1700kg waarmee hij het wereldrecord geslachtgewicht in handen heeft van maar liefst 1127kg.

BAC Pedro tussen de pinken

Aan de investering in dekstieren ligt het niet, je kunt aan de genetica zien dat het bedrijf ook alle moeite en energie steekt om een nog betere veestapel te krijgen.

Voeren en huisvesting

In de zomerdag grazen er ongeveer 120 koeien en vaarzen in de periode mei - november op de natuurgebieden van het Zeeuws Landschap en Staatsbosbeheer. Deze mogen niet bijgevoerd worden. De rest loopt bij de boerderij zelf. Deze worden wel bijgevoerd en krijgen suikermais en mais. Ook krijgen de koeien en vaarzen uitgesorteerde knolgroentes en beperkt fruit. In de winter als al het vee in de strossallen is gehuisvest krijgen deze mais, suikermais en natuurhooi. Uiteraard weer met de uitgesorteerde knolgroentes en fruit. "Er wordt vrij simpel gevoerd, bijproducten moeten een toegevoegde waarde hebben en als je op stro huisvest is het belangrijk dat de mest droog blijft zodat ook alles oprakt en het mooiste is dat het meeste van eigen land komt," zegt Laurens. De koeien en vaarzen worden uiteraard bijgevoerd met mineralen. Het familiebedrijf onderhoudt ook een aantal zeedijken.

Van rechts: Laurens, Benthe, Lau, Armin de Bat

De dijken maaien ze één en soms twee keer per jaar. Het hooi daarvan voeren ze aan de koeien. Kalveren krijgen tot een jaar 2kg eiwitbrokken. De zoogkoeien krijgen alleen de beginperiode brokken.

De dieren worden gehuisvest in meerdere hellingstallen. Elke hellingstal heeft een overcapaciteit aan ruimte. Laurens vindt het belangrijk dat de dieren voldoende ruimte hebben om te bewegen. De koeien die moeten kalven komen allemaal in een aparte ruimte waar ze rustig kunnen afkalven, ook hier zijn de ruimtes weer vrij luxe. Na het afkalven blijven ze minimaal twee weken apart en daarna komen ze bij de grote koppel.

Afzet

Vaste koopman Eugène van der Poel heeft deelname aan het keurmerk Beter Leven geregeld. De koeien gaan naar Natuurvlees en de stieren worden onder het keurmerk twee sterren Beter Leven verkocht. Daarnaast gaan er 80 dieren naar de plaatselijke slagers in Zeeland en 70 dieren naar van der Poel. "Er is wel interesse geweest van andere afnemers maar wij vinden de vrijheid in de handel belangrijk, mede omdat in de akkerbouw en fruitteelt de vrijheid bijna helemaal weg is," vertelt Laurens. Alles is in eigen beheer. De meeste koeien worden voor zes jaar afgemest op het bedrijf. De stieren krijgen tot aan een jaar 2kg brokken per dag. Na een jaar komt er meer afmestbrok bij en worden de stieren altijd bijgevoerd met maïs. Na een jaar krijgen de afmeststieren geen hooi. De bedoeling is dat de stieren tot twintig maanden worden gemest. Buiten het Beter Leven keurmerk heeft het bedrijf ook nog het provinciaal keurmerk 'Zeker Zeeuws'.

Afsluitend

Een bedrijf waar de liefde voor de dieren voorop staat, je kunt in elke stal bij de dieren lopen en ook bij de stieren die worden afgemest. In de weilanden komen de koeien, vaarzen, kalveren en dekstieren naar je toe en willen graag op de foto! Ondanks dat de familie zoveel vee heeft, 539 stuks, sta je versteld dat elk dier zijn aandacht krijgt. Na een lange maar voor mij schitterende dag sloten wij bij Laurens af met een kop koffie en een heerlijke Zeeuwse bolus!!

DE BLIK OP FREDERIQUE

Tekst Fredie van Dijk

Op een bijzonder stukje Nederland daar waar de Rijn ons land binnenkomt ligt de geboortegrond van preferente stammoeder Frédérique. Echter niet in Lobith zoals altijd genoemd maar de werkelijke locatie het plaatsje Spijk. Een klein dorp vlakbij Lobith en aan de grens met Duitsland gelegen in de Gelderse gemeente Zevenaar. Vanuit de stal is het zicht op de kerktoren op de Eltenberg van de Duitse grensplaats Elten, ooit gelegen op Nederlands grondgebied.

Origine

De moederlijn van Frédérique voert terug naar de begintijd van de fokkerij bij vader en dochter Rutjes. We hebben het hier over het begin van de jaren negentig in de vorige eeuw. Op 21 maart 1993 werd overgrootmoeder Isabel geboren. Zij is een dochter van Cajoline en Arlequin v.Urawa. Deze Cajoline stond op het bedrijf de Elshoeve van Harrie Slaghekke in Enter en komt uit de fokkerij van Barrieu in Frankrijk. Cajoline is een dochter van Oscar-dochter Torpille. De vader van Isabel is Divin, een zoon van Vaillant. Ook Divin stond later op de Elshoeve. De stier is gefokt in de Franse Pyreneeën en op ruim tweejarige leeftijd geïmporteerd door de Elshoeve. De stier fokte goede modellen.

Uit een aanparing van de stier Norm met Isabel werd Safira geboren. Zij is de grootmoeder van Frédérique. Manon: "Safira was een beetje een zelfde type koe als Frédérique. Goed geproportioneerd, degelijk, niet te groot maar met veel raskwaliteit, mooie kop, mooie horens en een fijn vel. Een echte goede Blondkoe." Norm, de toenmalige fokstier op het bedrijf, is een zoon van Dauphin en gefokt door de naar Frankrijk geëmigreerde Bernard en Wietske Kunneman.

Angelot is de moeder van preferente stammoeder Frédérique ingeschreven met AV86. Deze dochter van Safira heeft als vader Preval. "Een grootramige koe met raskwaliteit en ook een prachtige kop," laat Manon weten. Preval heeft enkele jaren zijn werk als fokstier verricht op het bedrijf in Spijk. Zijn fokker is Navarre in de Franse Hautes Pyrenees. Via vader Heron is Preval een kleinzoon van Ravissante. Zij staat te boek als dochter van de in Nederland bekende Noisette van Hans Spekenbrink. Noisette komt uit de fameuze fokkerij van Angelino Bernardi in Frankrijk. De moederlijn van Preval kenmerkt zich door grote zware licht gekleurde koeien, Denicia en Venicia. In de tijd van toen waren dat type dieren die voor een zwaar karkas zorgden maar uiteindelijk de specifieke fijnheid van nu misten.

De vader van Frédérique is Amadeus ingeschreven met O87 RT89 BS88 B87 AV88 met een schofthoogte van 1.64m. De stier is op 14 mei 2005 geboren bij Marcel Gerritsen in Maurik nadat eerder het embryo voor de dracht had gezorgd in een draagmoeder. Zijn gerenommeerde afstamming heeft hij op het bedrijf van Rutjes volledig waar gemaakt. Moeder Orkidee v.Jirens van Patrick Sazy was in haar tijd een meermaals gelauwerde koe met veel macht en ras. De veelvuldig ingezette Jirens v.Fanfan op het bedrijf van Sazy kon veel fijnheid en kwaliteit toevoegen en soms ook wel dieren met een pittig karakter. De vader van Amadeus is Hibernatus gefokt door Jean Blanc in Frankrijk. Hibernatus gaat via zijn moeder Calypso terug op de legendarische Ultimo. Hibernatus is een stier die veel positieve zaken maar ook negatieve zaken heeft gebracht in de fokkerij.

De koe Frédérique werd daar geboren op 15 januari 2010 bij haar fokker en huidige eigenaar Wim en dochter Manon Rutjes. "Soms heb je van die koeien met een ziel. Zij is zo'n koe. Een koe met écht een karakter, onmiskenbaar en eigenzinnig maar nooit gemeen," vertelt Manon.

Op ruim driejarige leeftijd kalvde ze voor het eerst af. Inmiddels uitgegroeid tot een grootramige koe met een sterke bovenlijn en zeer goed bekken. Op een leeftijd van 2.03 jaar kreeg ze van de stamboekinspecteur een score van 85 voor Algemeen Voorkomen. Op bijna 10-jarige leeftijd werd ze nogmaals aangeboden voor een herhaalde keuring. De sterke, licht gekleurde koe had zich goed ontwikkeld en haar scores werden opgehoogd naar O88 RT88 BS86 B87 AV87 met een schofthoogte van 1.55m. "Ze komt uit een vruchtbare moederlijn, haar zus Fayette is in hetzelfde jaar geboren," vertelt Manon. In 2017 is de koe gespoeld met Evian en dit leverde 10 embryo's op. Het afkalven gaat altijd probleemloos en ze heeft een zeer goede melkgift laat Manon desgevraagd weten. "Het zijn al snel flinke kalveren van haar."

Excellent

Op 4 mei 2021 is Lara Croft bij herhaalde keuring excellent verklaard door Fredie van Dijk en Dirk Reijne.

Lara Croft geb.:2-9-2015

O93 RT92 BS88 B85 AV90 Sh 1.65m

v.Voltaire
m.Carmen
fok.: A. Metais,
Frankrijk
eig.: J.
Schilder,
Hoogwoud.

Lara Croft is een royaal ontwikkelde koe met veel opstanding en vertoont veel ras. De kop is sprekend. De voorhand is breed en de schouder is correct gelegen. Opvallend is de lange strakke rug. De rug is breed en ook de lendenen zijn breed en zeer goed bespied. Het bekken is lang, lichte hellend en breed. De broekspier is ruim voldoende breed en ruim voldoende lang. De achter-benen zijn correct gesteld en fijn. De voorstand is frans. Het beenwerk wordt goed gebruikt.

Nieuwe leden

vanaf 1 maart 2021

Femke Witteveen, Hemelrijkseweg 17
5752 RD Deurne

Marloes Wijsman, Weijland 24
2415 BB Nieuwerbrug a/d Rijn

W. Westerkamp, Pepergaweg 29
8396 GX Peperga

Te koop

Heeft u vrouwelijke stamboekdieren te koop? Deze kunt u gratis aanbieden op www.blondestamboek.nl. Kijk voor de voorwaarden op de site (Organisatie).